

MOLNÁRNÉ SVIKRUHA MÁRTA

**VONÓS HANGSZERSZERŰSÉG ÉS PLASZTIKUSSÁG WEINER LEÓ
KAMARAMŰVEIBEN ÉS TANÍTÁSI MÓDSZERÉBEN**

DLA DOKTORI ÉRTEKEZÉS (2011)

Tartalomjegyzék.....	I
Rövidítések.....	IV
Köszönetnyilvánítás.....	V
Bevezetés.....	VI
1. Weiner Leó életrajza.....	1
1.1 Életének kettőssége – sikerek és mellőzöttség	7
2. A zeneszerző Weiner Leó	11
2.1 Művészetének jellegzetességei	11
2.2 A budapesti kamarazenei élet (1905-1912).....	13
2.3 Weiner zeneszerzői pályafutásának tanulói (1901-1906)	15
2.4 A kamaraművek keletkezési körülményei és elhelyezkedésük az életműben.....	16
2.4.1 Korai korszaka – „a magyar Mendelssohn” (1906-1913).....	17
2.5 Érett zeneszerzői korszaka (1918-1924)	24
2.6 A népzenei stílusváltás (1931-1938) háborúig tartó szakasza.....	28
2.7 Késői korszaka (1948-1955).....	31
2.8 Az átíratok időszaka (1938) 1948-1958-ig.....	31
2.9 Kamaraműveinek zenekari verziói.....	33
3. Kamarazenéjének jellemzői	34
3.1 A klasszikus formakeretek.....	34
3.2 Műveinek tételszáma.....	34
3.3 A tételcsere beethoveni mintája	35
3.4 Téma visszaidézés – tematikus egység	36
3.5 A kamaraművek műfaji és szerkezeti jellemzői	37
3.6 Műveinek sokszínűsége, hangzásvilága és stílusa	40
3.6.1 Magyaros hangvétel	40
3.6.2 Népzenei anyagú stílusváltás.....	42
3.6.3 Egyéb stílusok – szecesszió és neoklasszicizmus.....	43
3.6.4 Romantikus meseköltészet a Csongor és Tündével rokon karakterek..	43
3.6.5 A humor és a humorosság megjelenítése	46
3.6.6 A szórakoztató zene, táncok, divertimentók.....	47

3.7 A tételek hangvétele	49
3.7.1 A scherzo jellegű tételek változatossága	49
3.7.2 A lassú tételek hangvétele	50
3.7.3 A szonátaforma kontraszt témái.....	51

Vonós hangszerszerűség és plasztikusság Weiner Leó kamaraműveiben és tanítási módszerében.....II

4. Weiner Leó kamaraműveinek elemzése	53
4.1 Az op. 4 I. Esz-dúr Vonósnégyes.....	53
4.2 Az op. 6 g-moll Vonóstrió.....	65
4.3 Az op. 9 D-dúr Szonáta hegedűre és zongorára.....	77
4.4 Az op. 11 fisz-moll Szonáta hegedűre és zongorára.....	92
4.5 Az op. 13 II. fisz-moll Vonósnégyes.....	101
4.6 Az op. 26 III. G-dúr Vonósnégyes.....	115
4.7 Áttekintés.....	120
5. A hangszerszerűség Weiner Leó kamarazenéjében	128
5.1 A vonós hangszerszerűség.....	129
5.2 Az énekszerűség.....	129
5.3 A kötőívek hossza	130
5.4 A súlyviszonyok és a vonásirányok	131
5.5 A vonás a hegedűs beszéde.....	134
5.5.1 Artikuláció-vonások.....	134
5.5.2 Szünetek a tagolások szolgálatában	139
5.5.3 Szünet és átcsengetés	139
5.6 A regiszterhasználat és a színek, karakterek összefüggései	140
5.7 Fokozás - emelkedés	141
5.8 Üres húrok	141
5.9 A hangzáseffektek alkalmazása a kíséretben.....	141
5.9.1 Arpeggio	142
5.9.2 Repetálás – legáto-tremolo	143
5.9.3 Pizzicato	143
5.9.4 Duplafogások és akkordok	145
5.9.5 Variációs technikák, díszítések.....	150
6. Plasztikusság Weiner Leó kamarazenéjében	153
6.1 A fogalom eredete és jelentése	153
6.2 Weiner plasztikus kiemelés-technikája	154
6.2.1 A szólamok mellérendelése	154
6.2.2 A szólamok fölé- és alárendelése.....	155
6.3 A kiemelés-technika differenciált rendszere	155
6.3.1 Kiemelés karakterjelöléssel	156
6.3.2 Kiemelés dinamikával.....	157
6.3.3 Megnövekedett dinamikai távolságok a szólamok közt.....	159
6.3.4 Kontrasztálás dinamikával.....	160

6.3.5 A fortepiano effekt és változatai.....	161
iii 6.3.6 Kiemelés hangsúlyozással.....	161
6.3.7 Egyéb kiemelések	163
6.4 A kiemelés módjai.....	165
6.4.1 Egyszerű kiemelések	166
6.4.2 Összetett jelölések.....	166
6.4.3 Három hangzsréteg.....	166
7. Weiner Leó tanítása	169
7.1 Tanításának előzményei és kinevezése	169
7.2 A tanítás körülményei	171
7.2.1 A budapesti vonóskultúra.....	171
7.2.2 A reneszánszát élő házimuzsika.....	172
7.2.3 Személyisége	173
7.3 Pedagógiája.....	174
7.3.1 Zongorázása.....	174
7.3.2 Az órák felépítése.....	175
7.3.3 Az órák tananyaga.....	178
7.4 Kapcsolata diákjaival	179
7.5 . Tanításának alapértékei	180
7.5.1 Állandóság a tanításban.....	180
7.5.2 Aprólékosság és maximalizmus.....	180
7.5.3 Az analitikus feldolgozási folyamat.....	181
7.5.4 A kottahűségre törekvés.....	182
7.5.5 A zeneszerzői szemlélet és az előadásmód szintézise.....	182
7.6 Együttesek.....	183
7.7 Vonóstanítás.....	185
8. Konklúziók.....	192
9. Függelék.....	195
10. Bibliográfia	209

 Dr. Svikruha Márta hegedűművészt-tanár, egyetemi docens (Széchenyi István
 Egyetem Zeneművészeti Intézet)